

ሓተታ

ዘመተ ምዕብላኹ ሓቂ

ብ10 ታሕሳስ 2021፡ ሓደ ካብ መራሕቲ ጃንዳ ወያነ፡ ኣብ ማዕከን ዜና ናይቲ ክልል መደብ ቋንቋ ትግርኛ ቀሪቡ፡ ኣመሪካውያን፡ ወያነ ካብ ትግራይ ወጺኡ ነቲ ውግእ ናብ ካልኣት ከባቢታት ከልሕሞን ኣዲስ ኣበባ ብምእታው ምስ ካልኣት ፓርቲታት ልፍንቲ ክፈጥርን ይድርኽዎም ምንባሮም ብምግላጽ፡ ነቲ ብህልቂት ህዝቢ ትግራይ ክካየድ ዝጸንሐ ዕቡድ ወተሃደራዊ ዕንደራ፡ ብድሕሪት ኮይኖም ዝድፍእዎ ዝነበሩ ወገናት መን ምዃኖም ግርም ገይሩ ኣቃሊዑዎ።

እቲ መግለጺ፡ ጃንዳ ወያነ፡ ንባዕሉ ግዳይ ናይቲ ብቡራኬ ኣመሪካን ኤውራጳን ዝፈጸሞ፡ ፋይዳ ዘይተረኽበ ዕንደራ ከምዝኾነ፡ ንህዝቢ ትግራይ ንምእማን ዝዓለመ እዩ።

እዚ፡ ሓድሽን ዘገርምን ዜና ኣይኮነን። ብብዙሕ መለክዒታት፡ ኣቐዲሞም ብእተጋህዱ ፍጻመታትን እውን ተደጋጊሙ ዝተረጋገጸ ስለዝኾነ።

ከም ዝገከር፡ ኣብ 2018፡ ወያነ ብቑጥዐ ህዝቢ ኢትዮጵያ ካብ ስልጣን ምስ ተባረረ፡ ሓድሽ መንግስቲ ኢትዮጵያ፡ ምስ ኤርትራ ሰላምን ምሕዝነትን ክፈጥር ምንቃዱ፡ ኣብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ጥራይ ዘይኮነ፡ ኣብ መላእ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ትስፋው ምዕራፍ ኣቐልቂሉ እዩ። እቲ ብኣገዛዝኡ ወያነ ምሒር ዝተዳህከ ህዝቢ ትግራይውን ከም ኣካል ህዝቢ ኢትዮጵያ፡ ካብቲ ዝተፈጥረ ሰላም ብዙሕ ክረብሕ ምሉእ ዘይጉዳል ዕድል ነይሩዎ።

እንተኾነ፡ “ዘራጊ ከሎ ጽሩይ ማይ ነይሱት” ከምዝበሃል፡ ኣብዚ ዞባ ብሓፈሻ፡ ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ሶማልን ድማ ብፍላይ ዝተፈጥረ ምሕዝነት “ንረብሓና ኣይኮነን” ዝበሉ ኣመሪካን መሻርኽታን፡ ነቶም ስልጣኖም ተመንዚዖም ናብ መቐለ ዝሃደሙ መራሕቲ ጃንዳ ወያነ፡ ብዋጋ ህዝቢ ትግራይ፡ ነቲ ሓድሽ ምዕባለታት ክቕጽዩን ክዘርጉን ቀጠልዮ መብራህቲ ወሊዖምሎም።

ፍሉይ ልኡኽ ሕብረት ኤውሮጳ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝነበረ ኣለክሳንደር ሮንዶስ ኣብ መጀመርያ ናይዚ ወርሒ ወርሒ ኣብ ሓደ ፍሉጥ ጋዜጣ ከምዚ ክብል ነቲ ዝሓደሮም ሰግኣት ኣነጺሩዎ ኣሎ።

“ናይ ወያነ ወተሃደራዊ ዓቕሚ ናብ ቀደሙ ተመሊሱ፡ ኣብ ኢትዮጵያ መሰጋገሪ መንግስቲ ክሳብ ዘይቆመ፡ ኤርትራ፡ ኢትዮጵያን ሶማልን ፈጠሮም ዘለዉ ኪዳን ደልዲሉ፡ ንምብራቓዊ ገማግም ቀርኒ ኣፍሪቃ ክቆጸጸሮ ተኸእሎ ኣሎ።”

ብዘይካዚ፤ ኣብዚ ቀረባ ኣዋርሕ ዝተቐጸሎ፡ ቅድሚ ግጭት ትግራይ፡ ማለት ብ30 መስከረም 2020 ዝተዳለወ ምስጢራዊ ሰነድ ወያነ ብግደኡ፡ ምዕራባውያን ናይ ቻይና ጽልዋ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ሻቕሎት ፈጠሩሎም ምህላው፡ ምስ ግዜ ድማ ኣብ ምእዙዝነት ሓድሽ ፈደራላዊ መንግስቲ ኢትዮጵያ ምትእምማን ስለዝገደሉ፡ ኣማራጺ ከናድዩ ተገዲዶም ከምዘለዉ ጠቐሱ፡ ወያነ ነዚ ኩነታትኪ መዝሚዙ፡ ምስ ምዕራባውያን ጥቡቕ ምትእስሳር ፈጠሩ ከምዘሎ ይገልጽ።

መራሕቲ ወያነ እምበኣር፡ ብፍቓድን ኣይዘነትን ምዕራባውያን እዮም፡ ብ3 ሕዳር 2020 ለይቲ፡ ነቲ ኣብ ክልል ትግራይ ዝነበረ ሰሜናዊ እዚ ሰራዊት ኢትዮጵያ ሓደጋ ወዲቐሞ።

ድሕሪዚ ናይ ቅብጻት ስጉምቲዚ፡ ኣብዚ ዝሓለፈ ሓደ ዓመት፡ ኣብ ህዝቢ ኢትዮጵያ ብሓፈሻ፡ ኣብ ህዝቢ ትግራይ፡ ህዝብታት ኣምሓራን ዓፈርን ድማ ብፍላይ፡ ዝወረደ ከቢድ ሰብኣዊ ቕዝፈትን ዕንወትን 'ኣብ ምንቲ ምንታይ!' ዘብል፡ መግለጺ ዘይርከቦ ዘሕንኽ ዛንታ ዕብዳን እዩ። ዘሕንኽ ጥራይ ዘይኮነ ብሕጊ እውን ዘሕትት እዩ።

ወያነ ንህዝቢ ትግራይ ለኪሙ ኣብ ዓዘቕቲ ምስ ተሸመመ፡ ምዕራባውያን ንተግዛቢ ብዘርመመ መገዲ ከዕብድብዱ ዝተራእዩ እምበኣር ብዘይ ምኽንያት ኣይኮነን። እቲ ብቐዳምነት ዘሻቐሎም ጉዳይ ድማ፡ ጀማሪ ኩናት መንዩ? ደራኺኻኽ? ቦቲ ወሪዱ ዘሎ ዝዚፍ ህልቂትን ዕንወትንከ ተሓታቲ መንዩ? ዝብል ስዒቡ ክመጽእ ዝኽእል ግቡእን ሕጋዊን ሕቶ እዩ።

ክንዲ ዝኾነ ገበናዊ ውጥኖም ንምክዋልን ካብ ተሓታትነት ንምህዳምን ተታሓሒዞም ካብ ዘለዉ ዘመተታት ሓደ፡ ግጭት ትግራይ፡ ብ3 ሕዳር 2020 ዝጀመረ ዘይኮነ፡ መንግስታት ኤርትራን ኢትዮጵያን ቅድሚኡ ንነዊሕ እዋን ዝተዳለውሉ ኩናት ምክኑን ባዕላቶም ከምዝጀመርዎን ዘእምን ልቢ-ወለድ ዛንታ ፈጠርካ ንማሕበረሰብ ዓለም ምድንጋር እዩ። ቦተን መጋበርያኦም ዝኾነ ሚዲያታት፡ ከም ቦዓል ኒውዮርክ ታይምስ ዘቕርብኦ ዓንቀጻት፡ ከምኡውን ከምቲ ኣብ ፓርላማ ሕብረት ኤውሮጳ ዝቐረበ መጽናዕታዊ ወረቐት ዝኣመሰለ ናይ ሓሶት ጸብጻባትን ትንታኒታትን እናፈነዉ ነቲ ፍሉጥ ሓቂ ክዕብልኩ ይሃልኩ ኣለዉ።

እቲ ብማዕከናት ዜና ምዕራብ፡ ካብ መጀመርታ ናይቲ ግጭት ጀሚሩ፡ ብጻዕቲን ብዘተወሃሃደን ኣገባብ፡ ክጋዋሕ ዝጸንሑ፡ ኣብ ትግራይ ተፈጸሙ ብዛዕባ ዝበሃል ህልቂት፡ ናይ ኩናት ገበን፡ ዕንወትን ዘረፋን፡ ጸታዊ ዓመጽ፡ ጥሜት ከም መሳርሒ ኩናት ምጥቃም፡ ምዕናው መዓስከራት ስደተኛታት ወዘተ. ዘርእሱቱ ብብዓይነቱ ናይ ምስይጣን ዘመተን ብተጣበቕቲ ሰብኣዊ መሰላት ኢና ዝብላ ትካላት ዝቐርብ ዝነበረ ሓቕነት ዘይብሉ ክሰታትን እምበኣር፡ ብቐንዱ ነዚ ዓቢ ገበንዚ ንምክዋል ዝዓለመ እዩ ነይሩ።

እንተቲ መጥቃዕቲ ብመንግስታት ኤርትራን ኢትዮጵያን ከምዝጀመረ፡ ወይ ድማ፡ ወያነ ነብሱ ንምክልኻል ተገዲዱ ናብ ኩናት ከምዝኣተወ ከእምን ዝፍትን ሕሱር ትንታኒ፡ ኣእምሮ ዘለዎ ክቕብሎ ዝኽእል ኣይኮነን። ዓለም ብዓለሙ ጽቡቕ ገይሩ ዝፈልጦ ውሑድ ሓቕታት ምጥቃስ ጥራይ ኣኻሊ እዩ።

— ወያነ ካብ ስልጣን ድሕሪ ምግላፉ፡ ነቲ ኣብ ክልል ትግራይ ዝነበረ ሰሜናዊ እዚ፡ ንክልተ ዓመት መመላእታ ጀሆ ሒዙ፡ ኣሃዱታቱ ኮነ ኣጽዋሩ ከየንቀሳቐስ ከልኪልዎ ነይሩ እዩ።

— መንግስቲ ኢትዮጵያ ካልእሲ ይትረፍ ሓለፍቲ ሰራዊት እውን ክቐያይር ይኽእል ኣይነበረን። ወያነ ተቐይሮም ንዝመጹ ላዕለዎት ሓለፍቲ ሰራዊት ከምዝመለሰ ዘይፈልጥ የለን።

— ሓደ ሲሶ ካብ ፈደራል ሰራዊት ኢትዮጵያ ወያነ ምንባሮም፡ ወሰንቲ ናይ ሓላፍነት ቦታታት ድማ ብትግራዎት ዝተታሕዘ ምንባሩ፡ መራሕቲ ወያነ ባዕሎም ኣብ ዝተፈላለዩ መድረኻት ከይሓነኹ ብቐጻሊ ክዛረቡን ክጅግሩን ጸኒሖም እዮም።

— ወያነ አብ ርእሲ'ዚ ብደረጃ ፈደራል ሰራዊት ዝነበሮ ወሳኒ ቦታ፣ ካብ ፍቓድን አፍልጦን መንግስቲ ኢትዮጵያ ወጻኢ፣ ብአማኒት አሽሓት ዝቐጸሩ፣ ናይ በይኑ ፍሉይት ሓይልታትን ምልሻታትን እናሰልጠነ፣ ብአጉል ታሪኽን ጃህራን ንህዝቢ ትግራይ እናረሳሰነ፣ ንውግእ ከዳሎ ምጽንሑ ኩሉ ዝዕዘቦ ዝነበረ እዩ።

“ግጭት ትግራይ አቐዲሙ ዝተወጠነ እዩ፣ ወያነ ተገዲዱ'ዩ ናይ ተስፋ ምቕራጽ ስጉምቲ ወሲዱ” ዝብል ናይ ሓሶት ዘመተ እምበኣር፣ እቶም ሓልዮት ህዝቢ ዘይብሎም፣ ብዋጋ ህዝቢ ትግራይ፣ እኩይ ዛዕባኦም ከተግብሩ፣ ነዚ ተኸሲቱ ዘሎ ገዢ ህልቂትን ዕንወትን ዝደረኹ ወገናት፣ ገበናቶም ንምክዋል ዘካይድዎ ዘለዉ ሓቂታት ናይ ምዕብላኹ ዘመተ እንተዘይኮይኑ፣ ንማንም ከደናግር አይክእልን። ብግናዕ ኢድ ብርሃን ጸሓይ ምክዋል ስለዘይክእል!

ሓተታ ሓሙስ 16 ታሕሳስ